

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Den sociala ekonomins yttre dimension**(yttrande på eget initiativ)**

(2017/C 345/09)

Föredragande: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	22.9.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	REX
Antagande av facksektionen	8.6.2017
Antagande vid plenarsessionen	5.7.2017
Plenarsession nr	527
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	129/1/4

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den sociala ekonomin utgör en viktig aktör som bidrar till uppnåendet av målen för all EU-politik med en yttre dimension: yttre politik och säkerhet, handelspolitik, grannskapspolitik, klimatförändringspolitik samt politik avseende utvecklingsamarbete och hållbar utveckling. Avsaknaden av ett lämpligt regelverk på såväl EU-nivå som nationell nivå innebär emellertid att nämnda sektor inte kan utveckla sin fulla potential och maximera sin verkan.

1.2 Partnerskapsinstrumentet ⁽¹⁾ för samarbete med tredjeländer, som är inriktat på utvecklade länder och utvecklingsländer, kan å sin sida utgöra en möjlighet för EU:s sociala ekonomi i dess internationaliseringsprocess genom att skapa incitament för konkurrenskraft, innovation och forskning.

1.3 EU spelar en viktig roll i kampen för att utrota fattigdom och stimulera till ekonomisk och social utveckling på global nivå, i linje med EU:s utvecklingsagenda för tiden efter 2015 och i antagandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

1.4 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar den betydelse som rådet i agendan för tiden efter 2015 tillmäter den sociala ekonomin när det gäller att skapa arbetstillfällen och hållbar utveckling, varigenom det öppnas nya utsikter till att stimulera den sociala ekonomin i dess yttre dimension (punkt 43 i agendan för tiden efter 2015), även om vi beklagar att kommissionen inte tagit med den sociala ekonomin i sitt förslag till nytt samförstånd om utveckling.

1.5 Mot bakgrund av de framgångar som kan iaktas i fråga om företagande i olika länder utanför EU kan man konstatera att den sociala ekonomin såsom den kommer till uttryck på olika sätt genom företagande utgör ett framträdande inslag i vardagslivet och produktionen i vidsträckt regioner i Afrika, Amerika och Asien och bidrar på ett avgörande sätt till att förbättra levnads- och arbetsförhållandena för miljoner människor.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 234/2014 av den 11 mars 2014.

1.6 Bland de olika former av företagande inom den sociala ekonomin som förekommer i nämnda regioner vill kommittén understryka den ledande roll som bl.a. kooperativ och ömsesidiga bolag spelar. De är mycket talrika och aktiva inom jordbruksproduktion, finanser och mikrofinansiering, försörjning med rent vatten, bostäder, inträde på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, minskning av det informella arbetet genom initiativ till kollektivt företagande inom den sociala ekonomin, inträde på arbetsmarknaden för unga samt kvinnors frigörelse, vilket är av en växande betydelse för produktionen inom kooperativ och ömsesidiga bolag.

1.7 Jämte kooperativ, bolag för ömsesidigt bistånd och andra liknande företag inom den sociala ekonomin som vilar på en föreningsmässig grund framträder den viktiga funktion som fylls av ideella organisationer, föreningar och folkliga stiftelser som går under benämningen icke-statliga organisationer, vilka alla ingår i den del av den sociala ekonomin inom tjänstesektorn som rör social verksamhet, som förvaltar socialförsäkringstjänster, hälso- och sjukvård, utbildning m.m. och även främjar företagarinitiativ enligt den sociala ekonomins former bland lokalbefolkningen.

1.8 Kommissionen har erkänt den viktiga uppgift som den sociala ekonomins företag kan fullgöra inom utvecklingen av den cirkulära ekonomin, till vilken de kan bidra med en "nödvändig del" ⁽²⁾. I Europa finns det många exempel på god praxis på detta område, där den sociala ekonomins företag kan spela en betydande roll i samband med de investeringar som planeras inom den europeiska planen för externa investeringar vad gäller förnybar energi i Afrika. Den sociala ekonomins företag bidrar på ett framträdande sätt till en hållbar ekonomisk tillväxt, genom att minska dess negativa miljökonsekvenser.

1.9 Bortsett från etisk bankverksamhet fungerar de traditionella finansieringsinstrumenten inte för den sociala ekonomins företag, som kräver särskilt anpassade instrument. Därför beklagar EESK att den sociala ekonomins företag, trots deras oemotsägliga huvudroll i processen för att uppnå målen för hållbar utveckling och deras socioekonomiska närvaro, inte på ett systematiskt sätt beaktas som en särskilt erkänd aktör i programmen för att främja företags internationalisering och marknadsföring i omvärlden, liksom EU:s utvecklingsamarbete. Inte heller i den europeiska planen för externa investeringar eller i Europeiska fonden för hållbar utveckling är någon särskild budgetpost avsatt för den sociala ekonomins företag.

1.10 Exempelvis kommer förlängningen av Cotonouavtalet att beröra mer än 100 länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS), med en befolkning på mer än 1,5 miljarder människor. Cotonouavtalets förlängning kommer att äga rum under 2020 och förhandlingarna måste inledas senast i augusti 2018. Det är förvånande att man i nämnda meddelande, som utgår från FN:s Agenda 2030 och den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, bland de icke-statliga aktörer som medverkar till partnerskap inte tar upp den sociala ekonomin, som inbegrips i den allmänna hänvisningen till "icke-statliga aktörer, t.ex. det civila samhället, näringslivet och arbetsmarknadens organisationer och den privata sektorn" (punkt 4.3.3 i nämnda meddelande).

Av allt det ovannämnda framgår att

1.11 handelspolitiken utgör en av pelarna bland EU:s yttre åtgärder, det organiserade civilsamhället deltar i EU:s olika avtal med andra länder eller regioner i världen (handelsavtal, partnerskapsavtal, ekonomiska partnerskapsavtal) via gemensamma rådgivande kommittéer och inhemska rådgivande grupper som inrättas genom nämnda avtal. Den sociala ekonomin är redan representerad i flera av dessa och EESK anser att dess deltagande bör spridas och bli ett fast inslag i samtliga av dem.

1.12 Både Europeiska fonden för hållbar utveckling och Europeiska investeringsbanken bör medverka till upprättandet av ett särskilt finansiellt ekosystem för den sociala ekonomins företag, i enlighet med vad som fordras enligt EESK:s yttrande ⁽³⁾. Dessutom bör man inom den europeiska planen för externa investeringars program för tekniskt bistånd och utvecklingsamarbete beakta stimulansen från kooperativa digitala plattformar. Den digitala ekonomin öppnar upp nya handlings- och utvecklingsområden för den sociala ekonomins företag. Därigenom kan delningsekonomin möjliggöra tillkomst av icke-vinstdrivna plattformar (*platform cooperativism*) och utveckla verksamhet av stort intresse för den sociala ekonomins yttre dimension såsom gemensam produktion, gemensam finansiering (*crowdfunding* eller *peer-to-peer lending*), gemensam förvaltning och gemensamt lärande (*learning*). I sistnämnda fall kan lärande via kooperativa plattformar vara viktigt för utbildning på plats av den sociala ekonomins företagare i grannländer och i syd, varigenom det strukturerande humankapitalet i nämnda länder stärks.

⁽²⁾ COM(2015) 614 final, 2.12.2015.

⁽³⁾ EESK:s förberedande yttrande om "Att bygga upp ett finansiellt ekosystem för den sociala ekonomins företag" (EUT C 13, 15.1.2016, s. 152).

1.13 EESK stöder rekommendationen från europeiska rådgivande gruppen för sociala företag om att stärka rollen för den sociala ekonomins företag i EU:s yttre politik. I detta sammanhang bör kommissionen och Europeiska utrikestjänsten samordna sina strategier och initiativ för att

- bevilja direkt och indirekt finansiering till den sociala ekonomins företag i tredjeländer, tillsammans med medverkande regeringar och organisationer till stöd för den sociala ekonomin,
- upprätta konkreta samarbeten med andra globala partner och innovations- och investeringsfonder i syfte att stärka effekten av respektive program.

1.14 Kommissionen och den sociala ekonomin bör gynna deltagande från G20 och G7 i främjandet av särskilda strategier till stöd för den sociala ekonomin (såsom anges i G20:s övergripande ram för företagande), som speglar i skillnaderna i fråga om dessa organisationers värderingar, principer och ändamål (rekommendation nr 12 från europeiska rådgivande gruppen för sociala företag).

1.15 Genom ekonomisk diplomati bör man främja den sociala ekonomins roll inom internationella forum (FN:s samordnade arbetsgrupp för social och solidarisk ekonomi – UNTFSSSE, Internationella ledande gruppen för social och solidarisk ekonomi – ILGSSE, G20, G7, ILO osv.) och samarbetet med internationella finansieringsorgan.

1.16 EU bör vid förhandlingar om handelsavtal se till att den sociala ekonomins företag inte diskrimineras i förhållande till andra företag, genom att undanröja icke-tariffära hinder som i realiteten leder till sådan diskriminering.

1.17 Både det europeiska grannskapsinstrumentet och andra finansieringsinstrument bör bidra systematiskt till att främja den sociala ekonomin, såväl vid kandidatländerns förhandlingar om EU-anslutning som vid förhandlingar med andra grannländer som är föremål för förmånliga avtal.

1.18 Kommissionen bör befästa sin ledarroll i det internationella samarbetet och vid stimulansen och erkännandet av den sociala ekonomins företag som en central aktör inom den privata sektorn för att målen för hållbar utveckling ska kunna uppnås och som en del av EU:s yttre agenda. Därför bör man samordna verksamheten vid kommissionens olika avdelningar och Europeiska utrikestjänsten och upprätta gemensamma handlingsprogram för utvecklingssamarbete med andra internationella finansieringsinstitutioner såsom Världsbanken, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken och andra offentliga och privata organ, inbegripet lokala sådana, som söker efter multilaterala investeringar, för att därigenom skapa incitament som bidrar till att dessa finansieringsvägar fungerar. Den sociala ekonomins företag bör på ett angeläget, effektivt och genomgripande sätt utgöra en del av EU:s "ekonomiska diplomati". Kommissionen måste stärka samarbetsbanden på området social ekonomi med internationella organisationer (FN, ILO, OECD osv.).

1.19 Kommissionen bör uttryckligen inbegripa den sociala ekonomins sektor som företagaraktör inom EU i initiativen för att få tillträde till tredjeländers marknader och i alla program för utvecklingssamarbete och genomförande av agendan för tiden efter 2015, genom att fastställa särskilda indikatorer och mål för kooperativ och liknande företag inom den sociala ekonomin. Närmare bestämt är det viktigt att kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik uttryckligen inbegriper den sociala ekonomin som en av de icke-statliga aktörerna i det kommande Cotonouavtalet, och i den europeiska planen för externa investeringar samt Europeiska fonden för hållbar utveckling fastställer särskilda budgetposter för den sociala ekonomins företag.

1.20 För att bidra till uppföljningen och översynen av målen för hållbar utveckling bör budgetåret inbegripa en periodisk rapport om strategier för partnerskap mellan stater och andra offentliga myndigheter och den sociala ekonomin, däribland kooperativ, som är nödvändiga verktyg för genomförande av målen för hållbar utveckling. Dessutom borde staterna uppmuntras till att ta fram data och statistik.

1.21 Kommissionen bör se till att den sociala ekonomin tas med i den *strukturerade dialog* som den ska främja med den privata sektorn i Europa och Afrika inom ramen för en plattform för hållbara företag i Afrika.

1.22 Kommissionen bör stimulera till ett förmånsstöd till de företag i den sociala ekonomin som har koppling till cirkulär ekonomi, vilka uppvisar betydande framgångar i Europa, och som kan utgöra viktiga aktörer för hållbar tillväxt i länder utanför Europa genom att skapa ett stort antal arbetstillfällen för unga och kvinnor på lokal nivå.

1.23 Kommissionen och medlemsstaterna bör främja deltagande, samråd och samordning avseende sina yttre åtgärder för företagande och utvecklingssamarbete med organ som företräder socialt företagande på EU-nivå och nationell nivå, även i partnerländer, samt med sådana internationella organisationer för socialt företagande som omfattar landsförbindelser nord-syd och syd-syd. EESK upprepar sitt krav⁽⁴⁾ på att man ska bilda *det europeiska civila samhällets forum för hållbar utveckling* för att främja och bevaka genomförandet av 2030-agendan, varvid de huvudsakliga aktörerna utgörs av rådet, kommissionen, Europaparlamentet, de organ som företräder den sociala ekonomin på EU-nivå och resten av civilsamhället.

1.24 Kommissionens program för tekniskt bistånd och utveckling bör beakta deltagande av nätverk och organisationer som företräder den sociala ekonomin som strategiska förmedlare och aktörer vid genomförandet av investerings- och samarbetsprogram i grann- och utvecklingsländer, och ge stöd till regeringar för att de ska främja en institutionell miljö som är gynnsam för den sociala ekonomins företag. Södra Medelhavsområdet och Balkan utgör en oundviklig prioritet.

1.25 Kommissionen och Europeiska utrikestjänsten bör i tredjeländer främja en process för att identifiera olika kategorier av företag inom den sociala ekonomin samt upprätta en lämplig rättslig ram med hjälp av vilken man kan skapa sig en helhetsbild av den sociala ekonomins företag. Då det är fråga om en komplicerad process på medellång/lång sikt bör man lägga tonvikten vid kooperativ och ömsesidiga bolag, vilka utgör aktörer med utbredning världen över som kännetecknas av fastställda rättsliga ramar, betydande närvaro inom alla grenar av produktiv verksamhet och ett värderings- och ledningssystem som är inspirerande för hela den sociala ekonomin, genom vilket de kan identifieras som ryggraden för densamma.

1.26 För att uppnå syftet med detta yttrande uppmuntrar EESK kommissionen till att skyndsamt genomföra sitt åtagande att ge kraft åt kunskapsspridningen avdelningarna emellan om den sociala ekonomin via interna genomgångar riktade till berörda generaldirektorat och Europeiska unionens delegationer till tredjeländer.

2. Inledning

2.1 De två främsta prioriteringarna för den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik är EU:s säkerhet och investeringar i motståndskraften i stater och samhällen i Östeuropa och i söder ner till Centralafrika. Vid genomförandet av dessa prioriteringar och den europeiska grannskapspolitiken kan den sociala ekonomin fylla relevanta funktioner för att stimulera processerna för inkluderande utveckling och hållbar tillväxt.

2.2 Den europeiska grannskapspolitiken, som avser länderna i östra och södra Europa, och dess finansieringsinstrument (det europeiska grannskapsinstrumentet), är en central del i främjandet av förbindelserna med de 16 länder som denna politik omfattar, varav sex ligger i öst och tio i södra Medelhavsområdet. Genom detta instrument har EU avsatt 15,4 miljarder euro för dessa länders utveckling under perioden 2014–2020.

2.3 Den europeiska planen för externa investeringar kommer genom Europeiska fonden för hållbar utveckling att främja investeringar i Afrika och EU:s grannländer på mellan 44 och 88 miljarder euro mellan 2016 och 2020, genom att betrakta dem som godtagbara motparter för projekt för investering i organ inom den offentliga sektorn och investerare inom den privata sektorn.

2.4 Den internationella handeln utgör en av pelarna i den nya Europa 2020-strategin för att göra unionen mer konkurrenskraftig och miljövänlig. De frihandels- och investeringsavtal som EU ligger bakom kan bidra till en större dynamism i fråga om EU:s ekonomiska tillväxt, med tanke på att 90 % av den framtida globala tillväxten kommer att genereras utanför Europa. EU bör säkerställa att företag inom den sociala ekonomin inte diskrimineras jämfört med andra företag i samband med förhandlingarna om handelsavtal genom att avlägsna icke-tariffära handelshinder som faktiskt innebär en sådan diskriminering. Den europeiska sociala ekonomin bör använda dessa avtal för att främja internationaliseringen av sina företag, såväl i grannländerna i östra och södra Europa som i resten av världen.

⁽⁴⁾ EESK:s yttrande på eget initiativ om "2030-agendan – ett EU som engagerar sig för hållbar utveckling globalt" (EUT C 34, 2.2.2017, s. 58), punkt 1.4.

2.5 EU har en relevant funktion i kampen för att utrota fattigdomen och för att stimulera den ekonomiska och sociala utvecklingen på global nivå. Det officiella utvecklingsbiståndet från EU och medlemsstaterna uppgick till 68 miljarder euro under 2015 ⁽⁵⁾ och motsvarar mer än hälften av stödet från världens övriga givare

2.6 Vid sitt möte den 26 maj 2015 godkände rådet EU:s ståndpunkt om den nya utvecklingsagendan för tiden efter 2015 (*Ett globalt partnerskap för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling efter 2015*). Denna agenda försvarades av EU vid FN:s generalförsamling i september 2015, som antog Agenda 2030 för hållbar utveckling. I agendan för tiden efter 2015 understryker rådet "vikten av mikroföretag, små och medelstora företag och **företag i den sociala ekonomin** när det gäller att skapa arbetstillfällen och hållbar utveckling" (punkt 43).

3. Företag i den sociala ekonomin

3.1 De företag som hör till den sociala ekonomin utgörs av en mängd olika aktörer med gemensamma särdrag, principer och värderingar som utmärker dem som fria och frivilliga enheter, med demokratiska styrningssystem och system för deltagande. Dessa företag och organisationer skapas i det civila samhället och har som huvudsakligt syfte att med solidariska kriterier ta itu med och tillfredsställa behoven hos de personer och samhällsgrupper som de hör till, innan kapitalinvesteringarna ersätts ⁽⁶⁾. Som bevis för detta kan man nämna att Unesco har erkänt de tyska kooperativen som ett världsarv.

3.2 De aktörer som ingår i den sociala ekonomin är väl avgränsade och reglerade av EU-institutionerna, liksom av aktörerna själva och i vetenskaplig litteratur. Se bland annat Europaparlamentets resolution om den sociala ekonomin (2008/2250(INI)) av den 25 januari 2009, *handboken för satellittråkenskaper för den sociala ekonomins företag: kooperativ och ömsesidiga bolag* som förespråkas av kommissionen (2006), EESK:s yttranden ⁽⁷⁾ och rapporten från nämnda kommitté om *Den sociala ekonomin i Europeiska unionen* ⁽⁸⁾. Allt detta är relevant när man identifierar den sociala ekonomins sektor. Denna sektor utgörs av en mängd olika företag och enheter som är "grundade på att prioritera människor framför kapital och inkluderar organisationsformer såsom kooperativ, ömsesidiga bolag, stiftelser och föreningar samt nyare former av sociala företag" (Europeiska unionens råds slutsatser av den 7 december 2015 om "Främjandet av den sociala ekonomin som en viktig drivande faktor för ekonomisk och social utveckling i Europa") ⁽⁹⁾.

4. Den sociala ekonomin, den europeiska grannskapspolitiken och den globala strategin för utrikes- och säkerhetspolitiken

4.1 Den sociala ekonomin kan spela en mycket relevant roll i EU:s yttre åtgärder. Den sociala ekonomins historia är en framgångssaga, inte bara i Europa, utan i flera grannländer i söder och i stora afrikanska regioner. Detta framgår av ILO:s rekommendation nr 193 av den 20 juni 2002 om främjande av kooperativ, i vilken kooperativen betraktas som en av pelarna för ekonomisk och social utveckling. På grund av deras värderingar och styrningssystem främjar de ett mer övergripande deltagande av hela befolkningen i denna utveckling genom att stärka stabiliteten, förtroendet och den sociala sammanhållningen.

4.2 Kommissionen och rådet har vid flera tillfällen betonat kooperativens och den sociala ekonomins betydelse för EU:s yttre åtgärder. I kommissionens meddelande av den 12 september 2012 ("En grund för demokrati och hållbar utveckling: EU:s samarbete med det civila samhället på området yttre förbindelser") understryks kooperativens roll som relevanta aktörer i det civila samhället som "är särskilt aktiva när det gäller att främja företagandet och skapa arbetstillfällen genom att mobilisera lokala samhällsgrupper". I agendan för tiden efter 2015 ger rådet för sin del den sociala ekonomin en viktig roll för skapandet av arbetstillfällen och hållbar utveckling (punkt 43 i agendan för tiden efter 2015).

4.3 De två främsta prioriteringarna för den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik är EU:s säkerhet och investeringar i motståndskraften i stater och samhällen i Östeuropa och i söder ner till Centralafrika.

⁽⁵⁾ EESK:s yttrande på eget initiativ om "2030-agendan – ett EU som engagerar sig för hållbar utveckling globalt" (EUT C 34, 2.2.2017, s. 58).

⁽⁶⁾ Principer och värderingar som baseras på de kooperativa principer som formulerats av Internationella kooperativa alliansen (IKA) (Manchester, 1995).

⁽⁷⁾ Bland annat EESK:s yttrande på eget initiativ om "Olika företagsformer" (EUT C 318, 23.12.2009, s. 22).

⁽⁸⁾ Monzón-Chaves-rapporten, Ciriec: 2012.

⁽⁹⁾ Arbetsdokument från 2011 om den sociala och solidariska ekonomin: vår gemensamma väg mot anständigt arbete.

4.4 Den europeiska grannskapspolitiken är mycket viktig för att säkerställa prioriteringarna i den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik. I denna strategi består en av prioriteringarna för de yttre åtgärder av att *investera i motståndskraften* i stater och samhällen i Östeuropa och i söder ner till Centralafrika, både för länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och sådana som inte gör det.

4.5 Säkerställandet av motståndskraftiga stater i den europeiska omgivningen, vilket prioriteras i EU:s yttre åtgärder, kan inte uppnås utan starka, sammanhållna och motståndskraftiga samhällen. Den sociala ekonomin, som baseras på företag som skapats av människor och för människor, är ett kraftfullt uttryck för civilsamhället. Den sociala ekonomins företag har sin grund i medborgarinitiativ för kollektivt företagande som integrerar ekonomiska och sociala mål i ett gemensamt projekt. Initiativen låter de inblandade ta ansvar och låter dem styra sina egna öden, och gör det möjligt för dem att förbättra sina levnadsvillkor och tro på framtiden. Detta är den bästa garantin för att skapa motståndskraftiga stater i Östeuropa och i söder, i andra länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken och sådana som inte gör det, vilket anges i den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik. Det är även den bästa garantin för att göra den första av de fem största prioriteringarna för EU:s yttre åtgärder, *vår unions säkerhet*, hållbar och framgångsrik på lång sikt, och därmed undvika radikaliserings.

4.6 Slutligen kan den yttre dimensionen av den sociala ekonomin vara enormt nyttig för att skapa arbetstillfällen med rättigheter i länder med stor andel svart ekonomi eller i länder som håller på att byta ekonomisk modell. Slutligen kan den också undvika att företag stänger genom att arbetstagarna själva tar över ansvaret inom ramen för en juridisk och organiserad kooperativform.

5. Den sociala ekonomin och EU:s handels- och investeringspolitik

5.1 Handelspolitiken utgör en av pelarna bland EU:s yttre åtgärder. Det organiserade civilsamhället är delaktigt i olika avtal som EU har ingått med andra länder eller regioner i världen (handelsavtal, associeringsavtal, avtal om ekonomiskt partnerskap) genom de gemensamma rådgivande kommittéer och inhemska rådgivargrupper som fastställer sådana avtal. EESK rekommenderar att den sociala ekonomins aspekter, som redan ingår i flera av avtalen, generaliseras och blir ett ständigt inslag i dessa. EESK föreslår dessutom att detta används för att dra nytta av den sociala ekonomins erfarenheter i kapitlet om hållbar utveckling i dessa avtal för att inrätta företag med de värderingar och egenskaper som är typiska för den sociala ekonomin. Organisationerna i den sociala ekonomin ska dessutom regelbundet integreras i de inhemska rådgivargrupper i det civila samhället som tas upp i dessa kapitel och i de affärsbesök som kommissionen främjar i tredjeländer.

5.2 Den sociala ekonomins delaktighet i de gemensamma rådgivande kommittéerna och de inhemska rådgivargrupperna kan bidra till att utvidga kunskaperna om, kopplingarna till och samarbetet med den sociala ekonomin mellan olika regioner. Detta har redan skett, till exempel mellan den sociala ekonomin i EU och dess motsvarande motparter i Latinamerika och södra Medelhavsområdet.

5.3 Den europeiska grannskapspolitiken avsatte 15,4 miljarder euro under perioden 2014–2016 genom det europeiska grannskapsinstrumentet för att uppnå sina mål. Den externa investeringsplanen ⁽¹⁰⁾, som erbjuder en global ram för att öka investeringarna i Afrika och i EU:s grannländer, kan vara ett lämpligt instrument för främjandet av den sociala ekonomin i dessa geografiska områden.

5.4 I november 2017 anordnas det 5:e toppmötet mellan Afrika och EU, där man kommer att omformulera och fördjupa partnerskapet mellan Afrika och EU ⁽¹¹⁾. Kommissionen bör främja inkluderingen av den sociala ekonomin i den strukturerade dialogen med den privata sektorn i Europa och Afrika på grundval av en plattform för hållbara affärsförbindelser för Afrika.

5.5 Kommissionen har erkänt den betydande funktion som den sociala ekonomins företag skulle kunna ha i utvecklingen av den cirkulära ekonomin, som de skulle kunna vara en "nödvändig del" av ⁽¹²⁾. I Europa finns många exempel på god praxis på detta område, framför allt när det gäller förnybar energi.

5.6 På grund av sina särdrag och värderingar kan företagen i den sociala ekonomin spela en relevant roll i de investeringar i förnybar energi i Afrika som förutspås i den externa investeringsplanen. Detta på grund av de konkurrensfördelar som man uppnår genom en bättre förvaltning av resurser och råmaterial, och kopplingen till området, vilket gör det möjligt att skapa nya arbetstillfällen på lokal nivå, framför allt bland ungdomar och kvinnor. Förmånsstödet till den sociala ekonomins företag som har koppling till den cirkulära ekonomin gör det lättare att uppnå en mer hållbar

⁽¹⁰⁾ Kommissionens meddelande av den 14 september 2016 (COM(2016) 581 final).

⁽¹¹⁾ JOIN(2017) 17 final, 4.5.2017 (Förnyad kraft åt partnerskapet mellan Afrika och EU).

⁽¹²⁾ COM(2015) 614 final, 2.12.2015.

ekonomisk tillväxt, genom att minska dess negativa miljöpåverkan genom förbättrad resurshantering och minskade uttag och föroreningar.

5.7 Partnerskapsinstrumentet⁽¹³⁾ för samarbete med tredjeländer, som är inriktat på utvecklade länder och utvecklingsländer, kan utgöra en möjlighet för EU:s sociala ekonomi i dess internationaliseringsprocess, genom att skapa incitament för konkurrenskraft, innovation och forskning.

5.8 Såsom har påpekats upprepade gånger har finansmarknadens logik inte utformats för att stödja utvecklingen av den sociala ekonomins företag. Traditionella finansieringsinstrument fungerar inte för den sociala ekonomins företag, då dessa behöver specialanpassade instrument. De sociala företagens verkliga potential kan endast realiseras om tillgång till finansiering ingår som en del i ett skräddarsytt och fullständigt integrerat ekosystem⁽¹⁴⁾.

5.9 Expertgruppen för socialt företagande har också visat på behovet av att kommissionen anslår "direkt och indirekt finansiering för organisationer inom den sociala ekonomin, inklusive sociala företag, i tredjeländer, tillsammans med regeringar och stödorganisationer samt organisationer för social finansiering" (rekommendation nr 13 i rapporten från expertgruppen för socialt företagande om framtidens sociala företag och den sociala ekonomin).

5.10 I detta avseende bör såväl det europeiska granskingsinstrumentet som andra finansieringsinstrument systematiskt bidra till att främja den sociala ekonomin, både i samband med förhandlingarna om kandidatländerns anslutning liksom med andra grannländer, som gynnas av förmånsavtal.

5.11 Nyligen har kommissionen lanserat vissa externa initiativ, till exempel "ramavtalet för associering mellan Europeiska kommissionen och Internationella kooperativa alliansen för att främja den kooperativa sektorn på global nivå", som ska genomföras mellan 2016 och 2020 genom ett program som erhållit åtta miljoner euro. Emellertid beaktar varken den europeiska granskingspolitiken eller den globala strategin för utrikes- och säkerhetspolitiken den sociala ekonomins företag när de tydligt bör inkluderas som företagsaktörer i EU:s yttre politik och program, och de nämner ingen specifik budgetpost för företagen och organisationerna i den sociala ekonomin bland de omfattande medel som tilldelats den externa investeringsplanen och Europeiska fonden för hållbar utveckling, och inte heller bland åtgärderna för internationalisering till förmån för Europas företag.

5.12 Kommissionen och den sociala ekonomin bör uppmuntra G20:s och G7:s deltagande i främjandet av de specifika strategierna för stöd till affärer och till de företag som ingår i den sociala ekonomin (såsom tas upp i G20:s ramverk för inkluderande företag), så att de på ett bättre sätt återspeglar skillnaderna i organisationernas värderingar, principer och existensberättigande, vilket rekommenderas av expertgruppen för socialt företagande (rekommendation nr 12).

5.13 Genom ekonomisk diplomati bör man främja den sociala ekonomins roll i internationella fora (FN:s arbetsgrupp för den sociala och solidariska ekonomin, den internationella ledande gruppen för social och solidarisk ekonomi, G20, G7, ILO etc.) och samarbetet med internationella finansiella organisationer som GSG (Global Social Impact Investment Steering Group) genom att till exempel delta i de finansieringsevenemang som anordnas av den internationella ledande gruppen för social och solidarisk ekonomi.

6. Den sociala ekonomins betydelse för uppnåendet av målen för hållbar utveckling

6.1 FN:s 2030-agenda innehåller 17 mål för hållbar utveckling som baseras på tre pelare: en ekonomisk, en social och en med koppling till miljön. Den sociala ekonomin spelar relevant roll i uppnåendet av dessa mål. De många aktörer som ingår i den sociala ekonomin och de juridiska former som dessa har gör det svårare att ta fram samlade uppgifter om den sociala ekonomins resultat, även om de tillgängliga uppgifterna om kooperativ, ömsesidiga bolag och andra liknande enheter gör att man kan bekräfta att den sociala ekonomin, och framför allt kooperativen, är avgörande för att uppnå 2030-agendans mål för hållbar utveckling.

6.2 För att bidra till uppföljningen och översynen av målen för hållbar utveckling bör arbetet i detta avseende inkludera en periodisk rapport om strategierna för partnerskap mellan stater och andra offentliga myndigheter och den sociala ekonomin, inklusive kooperativen, som är nödvändiga verktyg för genomförandet av målen för hållbar utveckling. Dessutom borde staterna uppmuntras till att ta fram data och statistik.

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 234/2014 av den 11 mars 2014.

⁽¹⁴⁾ EESK:s förberedande yttrande om "Att bygga upp ett finansiellt ekosystem för den sociala ekonomins företag" (EUT C 13, 15.1.2016, s. 152).

6.3 I syfte att minska fattigdomen och uppnå hållbar utveckling spelar kooperativen en grundläggande roll i stora regioner i Afrika, Asien och Amerika. Det rör sig främst om spar- och kreditkooperativ och jordbrukskooperativ för produktion, försörjning och saluföring (roll som framhålls av FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation). I länder som Tanzania, Etiopien, Ghana, Rwanda eller Sri Lanka är spar- och kreditkooperativen mycket viktiga för att finansiera arbetsverktyg, rörelsekapital eller varaktiga konsumtionsvaror för fattiga människor. Kooperativen i dessa länder har också en ledande position i fråga om kvinnors egenmakt ⁽¹⁵⁾. I Afrika finns 12 000 spar- och kreditkooperativ med 15 miljoner användare i 23 länder ⁽¹⁶⁾.

6.4 Kooperativ och ömsesidiga bolag spelar en viktig roll på hälsoområdet i hela världen, både i utvecklade länder och i tillväxtekonomier. Mer än 100 miljoner familjer får vård genom hälsokooperativ världen över ⁽¹⁷⁾.

6.5 En sektor där kooperativen på ett avgörande sätt bidrar till ett av målen för hållbar utveckling är sektorn för tillgång till rent vatten och sanitet. I Bolivia (Santa Cruz de la Sierra) finns det största kooperativet för dricksvattenförsörjning i världen, som tillhandahåller rent vatten av mycket hög kvalitet till 1,2 miljoner människor. I Filippinerna, Indien och flera afrikanska länder förser kooperativen för dricksvattenförsörjning tusentals hushåll med rent vatten. I vissa fall har kooperativmedlemmarna själva borrar brunnar och skapat lokala arbetsgrupper för underhållet av dessa. I Förenta staterna finns det omkring 3 300 kooperativ som tillhandahåller dricksvatten, brandskydd, bevakning och tjänster för hantering av avloppsvatten ⁽¹⁸⁾.

6.6 När det gäller verksamheter för tillhandahållande av anständiga bostäder och upprustning av slumområden är kooperativen ett mycket effektivt verktyg. I Indien har den nationella sammanslutningen för bostadskooperativ, tillsammans med fattiga familjer i stadsområden, bildat 92 000 bostadskooperativ med 6,5 miljoner medlemmar och 2,5 miljoner bostäder, de flesta till förmån för familjer med låga inkomster. I Kenya har det nationella förbundet för bostadskooperativ skapat ett program för upprustning av slumområden genom att organisera de boende i kooperativ för att erbjuda dem anständiga bostäder ⁽¹⁹⁾.

6.7 Kooperativen utgör ett värdefullt verktyg för att reducera de höga andelarna informellt arbete (50 % av allt arbete i världen), som alltid innebär ovärldiga levnads- och arbetsvillkor. De initiativ till kollektivt företagande som tar sig uttryck i kooperativ tillför ett stort socialt värde som förbättrar levnadsförhållandena för de personer som berörs (anständigt arbete) och kullkastar en modell som skapar otrugga anställningar och ojämlikheter. Den sociala ekonomins företag har en viktig roll i stärkandet av de mest utsatta grupperna, framför allt kvinnor, ungdomar och personer med funktionsnedsättning, genom att inte bara generera varaktiga ekonomiska intäkter utan även framgångsrika sociala innovationsprocesser.

6.8 Vid sidan av kooperativen och de ömsesidiga bolagen är det viktigt att betona den roll som spelas av ideella organisationer och icke-statliga organisationer, som också ingår i sociala ekonomin, inom den tredje sektorn. Dessa organisationer mobiliserar betydande resurser, bland annat frivilligresurser, som gör det möjligt för dem att tillhandahålla sociala tjänster, hälso-tjänster, utbildningstjänster med mera, och i många fall främja initiativ för socialt företagande hos lokalbefolkningen.

6.9 De företagserfarenheter som tas upp i punkterna ovan bevisar att den sociala ekonomins företagsmodell inspireras av ett system med värderingar och delaktighetsbaserad styrning som gör den särskilt lämplig för att lösa många av de sociala utmaningar som tas upp i målen för hållbar utveckling. Såsom Europaparlamentet påmint om bör "[h]uvuddelen av de sociala problemen [...] angripas med hjälp av lokala lösningar, där man tar itu med konkreta situationer och problemen" ⁽²⁰⁾. Man bör betona den uppgift som FN:s arbetsgrupp för den sociala och solidariska ekonomin har i fråga om att främja den sociala och solidariska ekonomin på global nivå, liksom initiativen från Cooperatives Europe och projektet mellan IKA och EU om internationell utveckling genom kooperativ.

⁽¹⁵⁾ IKA-ILO.

⁽¹⁶⁾ B. Fonteneau och P. Develtere, *African Responses to the Crisis through the Social Economy*.

⁽¹⁷⁾ IKA-ILO.

⁽¹⁸⁾ *Idem*.

⁽¹⁹⁾ *Idem*.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets resolution om den sociala ekonomin (2008/2250(INI)).

6.10 Genom att de är starkt förankrade i lokalsamhällena och genom att deras viktigaste mål är att tillgodose människors behov flyttar inte dessa företag ut, utan bekämpar effektivt landsbygdens avfolkning och bidrar till utvecklingen i eftersatta regioner och kommuner ⁽²¹⁾. På denna nivå utmärker sig det globala forumet för social ekonomi, som kommer att hålla sitt nästa sammanträde i EU (Bilbao, 2018).

6.11 Alltså innebär den sociala ekonomins företagsmodell följande:

- Den skapar välstånd i landsbygdsområden och fattiga områden genom inrättande av och stöd till företagsinitiativ som är ekonomiskt lönsamma och hållbara på medellång och lång sikt.
- Den främjar och stöder kapaciteterna på området företagande, utbildning och företagsstyrning inom socialt utestängda grupper och bland den allmänna befolkningen, genom att skapa plattformar för samråd på nationell nivå.
- Den skapar finansieringsinstrument genom kredit- eller mikrokreditkooperativ för att garantera tillgången till finansiering.
- Den garanterar levnadsvillkoren för utsatta grupper genom att förbättra tillgången till livsmedel och grundläggande sociala tjänster såsom hälsa, utbildning, boende eller rent vatten.
- Den gör det lättare att minska det informella arbetet genom att främja initiativ till kollektivt företagande, för vilka kooperativ utgör ett utmärkt verktyg.
- Den bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt genom att minska tillväxtens negativa miljöpåverkan.

Bryssel den 5 juli 2017.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽²¹⁾ KOM(2004) 18 slutlig, punkt 4.3 (Främjande av kooperativa föreningar i Europa).